

OPLEIDING CRUCIAAL IN INDUSTRIE 4.0

GROTERE BEWUSTWORDING VAN UITDAGINGEN NOODZAKELIJK

Een twaalftal ceo's en HR-managers van bedrijven, stakeholders en beleidsmakers debatteerden tijdens de 'Week van de Ingenieur' over Industrie 4.0 tijdens een door ie-net georganiseerd rondetafelgesprek. De vierde industriële revolutie vergt op meer dan één vlak een fundamentele switch, was de boodschap.

AUTEUR: JEAN-LOUIS VANDEVOORDE

Uit de 'Ingenieursradar' was gebleken dat zowat de helft van de ingenieur nog niet vertrouwd is met de term 'Industrie 4.0' en wat die allemaal inhoudt. "Voor je kan gaan denken aan de opportuniteiten, moet je daar iets aan doen", vond Gianni Duvillier, adviseur Werk & Sociale Zekerheid bij het Verbond van Belgische Ondernemingen.

CONTAINERWOORD

Heeft het iets te maken met het feit dat Industrie 4.0 een containerwoord is dat teveel ladingen dekt, vroeg moderator Guy Janssens zich af. Dirk Torfs, algemeen directeur van Flanders Make, het strategisch onderzoekscentrum voor de maakindustrie, vermoedt van wel, maar andere spelers rond de tafel zagen een positieve kant.

"Op zich is het goed dat er een term is, hoe kunstmatig die soms overkomt", reageerde Kris Beckstede, zaakvoerder van business intelligence-adviseur Palpa. "Het draagt bij tot de bewustwording rond de uitdagingen die voor ons liggen. Er bestaan misschien verschillende definities, maar de grote lijnen komen overeen."

"Het zou wel goed zijn de deelaspecten concreet te identificeren en in te vullen", onderstreepte Veerle De Graef, innovation manager bij Flanders'FOOD, het innovatieplatform voor de Vlaamse agro-voedingsindustrie. "Want we moeten ook de kleine bedrijven meekrijgen. Dat is een zeer divers publiek, waar de

houding van zeer actief tot zeer passief schommelt." "Je moet de introductie van Industrie 4.0 sector per sector bekijken", stelde Kris Bosch, adviseur onderwijs en arbeidsmarkt bij Essenscia in die context met een verwijzing naar de farma-industrie. Weten wat Industrie 4.0 precies is, kan ook nuttig zijn om het beleid beter af te stemmen op de noden van werkgevers én werknemers, stipte Charlien Van Leuffel, adviseur op het kabinet van Vlaams minister Philippe Muyters, die Economie, Werk en Innovatie in zijn portefeuille heeft zitten. Zij gaf het voorbeeld van de opleidingskredieten voor arbeidsmarktgerichte vormen.

(R)EVOLUTIE

"De puzzelstukken zijn niet nieuw", vond Luc Clabout, ceo van ingenieursbureau Actemium. "Ze komen vandaag samen in één ecosysteem. Een breuklijn is er louter technologisch niet echt. Maar de connectiviteit

"Bedrijven die het nut van netwerken niet inzien, gaan heel snel tegen de muur lopen."

teit binnen het bedrijf en met de buitenwereld en de mogelijkheden om daar iets mee te doen nemen exponentieel toe, samen met de nood aan samenwerking met andere bedrijven, klanten, de academische wereld, start-ups, ... Je kan het niet meer alleen." Kathy Van Hyfte, head leadership development bij ArcelorMittal Gent-Liège, wees van haar kant op de voortschrijdende automatisering van industriële processen en op de opkomst van (zelf)lerende machines, die deels een antwoord bieden op het probleem van kennisoverdracht dat zich binnen ondernemingen stelt.

Gianni Duvillier ziet disrupties aan het werk tegenover de derde industriële revolutie zoals de capaciteit om aan *mass customisation* te doen - "de keuze tussen massaproductie en maatwerk is doorbroken" - en de kansen voor een *reshoring* van de maakindustrie naar Europa. "Industrie 4.0 stelt ons in staat de concurrentie aan te gaan met lageloonlanden. Iedereen is daar vrij optimistisch over."

De groeiende focus op producten in plaats van processen mag er dan weer niet toe leiden dat de productiviteit slabbakt. "De marges zijn laag. De productiviteit moet hoog liggen", was Adinda Bisschops van Actemium het daar volmondig mee eens. "Daar komt dan nog het streven naar veiligheid en duurzaamheid bij. Je moet de mensen meenemen in dat verhaal. Als ze daar de toegevoegde waarde van inzien, behaal je een beter resultaat."

Van links naar rechts: Charlien Van Leuffel, Kris Beckstedde, Luc Clabout, Dirk Torfs (vooraan), Guy Janssens (achteraan), Giovanni Pauwels, Nancy Vercammen (vooraan), Adinda Bisschops (achteraan), Veerle De Graef, Gianni Duvillier, Kathy Van Hyfte, Kris Bosch en David Verstraeten. Luc Larmuseau staat niet op de foto.

KMO'S ONDER DRUK

“Het grootste gevaar is niets doen”, beklemtoonde De Graef op een vraag naar de bedreigingen die met Industrie 4.0 gepaard gaan.

“De KMO's komen weinig in beeld. Er leven bij die bedrijven veel vragen - onder meer over de *return* van investeringen in dit vlak - en er is veel argwaan”, betreurde Luc Larmuseau, managing director van ILLumoo, actief in Business Development-as-a-Service. “We moeten de waarde zichtbaar maken van de

nieuwe ontwikkelingen, ondernemingen associëren om communicatie-infrastructuur uit te bouwen, strategische allianties opzetten en de vooruitgang meten.”

Kris Beckstedde drong aan op een ruimere bewustwording. “We zien een tweedeling ontstaan. Aan het ene uiteinde staan bedrijven, vaak jongere, die supergenetwerkt zijn, aan het andere ondernemingen, vaak gevestigde en veel KMO's, die het nut van netwerken niet inzien. Die laatste gaan heel snel

tegen de muur lopen, maar beseffen het nog niet.” Dirk Torfs hoopt dat daar vanuit de KMO-wereld zelf beweging in komt. “Veel familiale bedrijven riskeren achteruit te gaan. Collega's die ervaring hebben met nieuwe ontwikkelingen, moeten hen overtuigen door hen te tonen dat de risico's beheersbaar zijn. Perceptie is inderdaad een struikelblok. Maar het is ook een kwestie van capaciteit.” Gianni Duvillier sprak de vrees uit dat vooral middelgrote bedrijven “er uit geknepen worden”.

“Industrie 4.0 vraagt in de eerste plaats wendbaarheid en een bereidheid om veranderingen te aanvaarden.”

“Opleiding is een problematiek waarin werkgevers én werknemers hun gedeelde verantwoordelijkheid niet ten volle opnemen.”

WENDBAARHEID VEREIST

Grote ondernemingen kunnen de rol van locomotief opnemen, zei Kathy Van Hyfte. “Veel KMO’s worden getriggerd door grotere bedrijven die hun onderaannemers en contractanten willen meekrijgen. Maar er is hoe dan ook altijd een goede business case nodig.”

“Industrie 4.0 vraagt in de eerste plaats wendbaarheid en een bereidheid om veranderingen te aanvaarden. Die is veel groter in China, waar zowel kleine als grote bedrijven massaal investeren in artificiële intelligentie. Bij ons zijn de structuren soms verstart”, opperde Luc Clabout.

Voor een goede, aangepaste regelgeving is uiteraard iedereen te vinden. Beleidsincentives voor investeringen, opleidingen, ... en een heroriëntering van bestaande hefboomen (zoals opleidingschèques en educatief verlof) in de richting van Industrie 4.0 kunnen bedrijven mee op het juiste spoor zetten. Maar de overheid moet volgens Clabout in de allereerste plaats sterk inzetten op awareness. Dat is iets waar federaties als het VBO en UNIZO zeker mee het voortouw moeten nemen, reageerde Charlien Van Leuffel.

RISICO'S NEMEN

Bedrijven moeten in zijn ogen ook een mentale switch maken. “Incentivering berust vandaag op bottom line en productiviteit, niet op kennisopbouw.” Volgens Dirk Torfs zou een bedrijfscultuur waarin falen niet wordt afgestraft, eveneens een stap vooruit zijn. “De boodschap moet zijn: je mag falen. De risico-aversie is vaak heel groot. In de VS accepteert men veel makkelijker dat ondernemen risico’s inhoudt.”

“Dat is precies ook de basis van innoveren en het verschil tussen een visie op korte en eentje op lange termijn”, trad Luc Clabout hem bij. “Bedrijven moeten die *spirit* uitdragen en daar tijd en middelen voor vrij maken.”

Alleen was de conclusie opnieuw dat in tijden van hoogconjunctuur bedrijven onder druk van de markt vaak andere keuzes maken.

BETERE EMPLOYABILITY PROBLEEM VAN IEDEREEN

Onderwijs, opleidingswereld en universiteiten moeten mee in het bad van Industrie 4.0 getrokken worden, vond zowat iedereen rond de tafel. Als was het maar omdat de vierde industriële revolutie nieuwe vaardigheden vereist die ingenieurs vandaag te weinig bezitten, en omdat er een kloof bestaat tussen de vraag en het aanbod aan opleidingen, twee zaken die uit de Ingenieursradar van ie-net duidelijk naar voor komen.

Scholen en universiteiten spelen vaak maar met vertraging of in beperkte mate in op nieuwe ontwikkelingen, was één van de vaststellingen. Ook de Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling zit met een dilemma, gaf strategic account manager Industry Giovanni Pauwels toe. “Het is soms kiezen tussen opleidingsinstellingen in bestaande technologieën of het klaarstomen van mensen voor nieuwe ontwikkelingen. Bovendien is er in een context van vergrijzing en van opnieuw toenemende vacatures geen tijd voor lange opleidingen.” Een samenwerking tussen overheid, onderwijs en bedrijven is voor hem de enige oplossing.

Ook de werkgevers dragen een grote verantwoordelijkheid om het gat in termen van *employability* van personeel dicht te rijden, pikte Adinda Bisschops van Actemium daar op in. Luc Larmuseau van ILLumoo is in dat opzicht zeker te vinden voor een grote inbreng van trainingsinstututen en beroepsverenigingen en “het sneller in de markt zetten van gecertificeerde opleidingen, zoals in Nederland gebeurt”.

Bedrijven vinden opleiding vaak niet hun core business en deinen terug voor de kostprijs en het gevaar op personeelsverloop, merkte Giovanni Pauwels op. “Opleiding is een problematiek waarin ze hun gedeelde verantwoordelijkheid en eigenaarschap niet ten volle opnemen.”

Dat geldt eveneens voor de werknemers zelf, luidde het. “Mensen moeten opportuniteiten zien liggen en zin voor initiatief aan de dag willen leggen”, aldus Kathy Van Hyfte. Pauwels kon zich probleemloos verzoenen met de stelling dat werknemers bereid moeten zijn om voor een deel zelf te investeren in levenslang leren en dat niet alles op kosten van het bedrijf en binnen de werktijd moet gebeuren. “Vijftigplussers krijgen gewoon de kans niet om hun lerend vermogen uit te spelen”, merkte hij wel op.

De roep naar nieuwe opleidingsmodellen (duaal leren, werkplekervaring opdoen via stages, nieuwe trajecten in het hoger onderwijs, het integreren van groepswerk, ...) weerklonk ook in dit tweede debat over Industrie 4.0 luid, met het buitenland als na te volgen voorbeeld. “We gaan het anders niet redden”, dixit Veerle De Graef.

Het decreet over duaal leren moet op dat vlak de pijn al wat lenigen. Nancy Vercammen, algemeen directeur van ie-net, pleitte tevens voor het verplicht maken van stages. “Anders doen studenten het niet of te weinig.”